

М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті

ӘОЖ 37.013.3.043.2

Қолжазба құқығында

ПАРМАНКУЛОВА ПЕРИЗАТ ЖАКСЫЛЫКОВНА

Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың ғылыми-педагогикалық негіздері

6D012000 - Кәсіптік оқыту

Философия докторы (PhD)
дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация

Ғылыми кеңесші
п. ғ.д., профессор
Жолдасбекова С.А.

Шетелдік ғылыми кеңесші
п.ғ.д., профессор
И.Раззақов атындағы ҚМТУ
Асаналиев М.К.

Қазақстан Республикасы
Шымкент, 2022

Парманкулова Перизат Жаксылыковнанын
8D014-«Жалпы дамудың пәндік мамандандырылған педагогтарды
даярлау» бағыты, 6D012000-«Кәсіптік оқыту» мамандығы бойынша
философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған
диссертациялық жұмысына
АҢДАТПА

Зерттеу тақырыбы: Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың ғылыми-педагогикалық негіздері

Зерттеудің мақсаты: Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлауды теориялық тұрғыда негіздеу және оқу-әдістемелік кешенін ұсыну, оның тиімділігін тәжірибелік-эксперимент арқылы дәлелдеу

Зерттеудің міндеттері:

-дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың теориялық-әдіснамалық негіздерін айқындау;

-дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың құрылымдық моделін әзірлеу;

-болашақ педагогтарды дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға даярлаудың педагогикалық шарттарын анықтау;

-дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың әдістері мен формаларын айқындау, оқу-әдістемелік кешенін ұсыну және оның тиімділігін тәжірибелік эксперимент жүзінде тексерістен өткізу.

Зерттеу әдістері:

-теориялық әдістер: зерттеу мәселесі бойынша философиялық, психологиялық, педагогикалық, оқу-әдістемелік әдебиеттерді зерделеу; диссертацияларды, гранттық жобаларды, мерзімдік ғылыми басылымдарды, нормативтік-құқықтық құжаттарды талдау; синтездеу, салыстыру, сәйкестендіру, модельдеу;

-эмпирикалық әдістер: мақсатты бағдарланған сауалнама, сұрақ-жауап, интервью алу, тестілеу, диагностикалық әдістер, анықтау, қалыптастыру және бақылау эксперименттері, мәліметтерді математикалық-статистикалық өңдеу, мониторинг жасау.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы мен теориялық мәні:

-дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың теориялық-әдіснамалық негіздері айқындалды;

-дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың құрылымдық моделі әзірленді;

-болашақ педагогтарды дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға даярлаудың педагогикалық шарттары анықталды;

-дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың әдістері мен формалары айқындалып, оқу-

әдістемелік кешені ұсынылып, оның тиімділігі тәжірибелік эксперимент жүзінде тексерілді.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы:

Диссертациялық зерттеуде қол жеткізілген нәтижелер мен олардың негізінде жасалған нақты ғылыми-әдістемелік ұсыныстарды, зерттеу материалдарын дуальды білім беру жүйесінде болашақ инклюзивті оқыту педагогтарын даярлайтын жоғары оқу орындарының білім беру жүйесінде, колледждердің оқу-тәрбие үдерісінде, педагогтардың кәсіби біліктілігін жетілдіру және қайта даярлау жүйесінде, қосымша білім беруде пайдалануға болады. Зерттеу жұмысының барысында келесі нақты практикалық нәтижелерге қол жеткізілді:

-7М01450-«Кәсіптік оқыту» мамандығына арналған білім беру бағдарламасы;

-«Денсаулығына байланысты мүмкіндіктері шектеулі тұлғаны кәсіби даярлау» элективті курсы;

-«Денсаулығына байланысты мүмкіндіктері шектеулі тұлғаны кәсіби даярлау» оқу-әдістемелік кешені;

- 5В012000 - «Кәсіптік оқыту» мамандығына арналған «Дуальды оқыту жүйесінде оқыту әдістемесі» оқу-әдістемелік құралы (ҚР БҒМ РОӘК оқу-әдістемелік бірлестігінің ұсынысымен 10.05.2018ж. хаттама № 5);

-«Денсаулығына байланысты мүмкіндіктері шектеулі тұлғаны кәсіби даярлау» оқу құралы (ҚР БҒМ РОӘК оқу-әдістемелік бірлестігінің ұсынысымен 21.05.2021ж. хаттама № 6);

- «Денсаулығына байланысты мүмкіндіктері шектеулі тұлғаны кәсіби даярлау» электрондық оқулық.

Қорғауға ұсынылатын қағидалар:

1. Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың теориялық-әдіснамалық негіздері. Дуальды білім беру жүйесі дегеніміз - еңбек рыногының сұранысына сай бәсекеге қабілетті, ұтқыр мамандарды даярлау мақсатында кәсіпорынның, оқу орнының және білім алушының мүдделерін біріктіретін инновациялық жүйе. Инклюзивті оқыту - кез келген тұлғаның сапалы білім алу құқығын және сапалы білімнің қол жетімділігін қамтамасыз етуге бағытталған үдеріс.

Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға даярлау – кәсіпорындар мен оқу орындарының бәсекеге қабілетті, ұтқыр мамандарды инклюзивті білім беруге бірлесе даярлайтын инновациялық үдерісі.

2. Дуальды білім беру жүйесінде болашақ педагогтарды инклюзивті оқытуға даярлау мақсаты мен міндеттеріне, әдіснамалық тұғырлары мен қағидаларына, мазмұны мен көрсеткіштеріне сай мақсатты, әдіснамалық, мазмұндық, үдерістік және рефлексивті блоктарының өзара тығыз байланыстылығын қарастыратын құрылымдық моделі.

3. Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың педагогикалық шарттарын жүзеге асыру мыналарды қамтамасыз етеді: *ұйымдастырушылық* - дуальды білім беру

жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың құрылымдық моделін әзірлеу және енгізу; *теориялық* - дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлау мазмұнын құрастыру; *технологиялық* - дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың оқу-әдістемелік кешенін жасау; *мониторингтік* - болашақ педагогтардың дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға даярлығы деңгейіне кезеңдік мониторинг жүргізу, денсаулығына байланысты мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларды инклюзивті оқытуды жүзеге асыруға оң көзқарас қалыптастыру.

4. Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуға болашақ педагогтарды даярлаудың әдістері мен формалары оқу-әдістемелік кешеннің педагогикалық ЖОО-ның оқу үдерісіне ендірілуімен іске асырылады.

Ғылымды дамыту бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:

Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының «Білім және ғылым саласындағы зерттеулер» ғылымды дамытудың басым бағытына, ҚР «Білім туралы» заңына, ҚР Президентінің Қазақстан халқына Жолдауларына, «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасына, «Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамытудың тұжырымдамалық тәсілдеріне», «Дуальды оқытуды ұйымдастыру қағидаларына» сәйкес үйлестірілген.

ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар - ел өркендеуінің берік негізі» Жолдауында болашақ маманның бәсекеге қабілетті болуы ҚР жоғары оқу орындарының мамандарды сапалы даярлауына тікелей қатысты екендігі айтылған.

«Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасында еңбек нарығына «кәсіби құзыретті, азаматтық ұстанымы айқын, ойлау қабілеті жоғары маман» қажет деп көрсетілген.

Жоғарыда аталған құжаттар дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті оқытуды жүзеге асыратын болашақ педагогтардың өз мамандығын меңгеруінде жол көрсетуші болады.

Диссертациялық зерттеу жұмысымыздың тақырыбы мемлекет бюджетінен қаржыландырылған 217 «Ғылымды дамыту» бюджеттік бағдарламасының 102 «Ғылыми зерттеулерді гранттық қаржыландыру» бағытында орындалған 3149/ГФ4 «Техникалық және кәсіби білім беру жүйесінде болашақ мамандарды дуальды оқытуға даярлау процесін жетілдірудің ғылыми-педагогикалық негіздері» жобасының (2015-2017) негізінде айқындалды және осы гранттық жобаның үйлесімді жалғасы.

Зерттеу жұмысы М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің «Кәсіптік оқыту» кафедрасының базасында жүргізілген іргелі және қолданбалы ғылыми-зерттеу жұмыстарының негізгі бағыттары көрсетілген «М.Әуезов атындағы ОҚУ-нің 2016-2020 жылдарға арналған ғылыми-зерттеу жұмыстарының жоспары» мемлекеттік бюджеттік Б-16-10-

15 «Болашақ мамандарды дуальды оқыту негізінде кәсіби даярлау» тақырыбы (№5 хаттама, 18.12.2015ж.) аясында жүргізілді.

Докторанттың әр басылымды дайындауға қосқан үлесінің сипаттамасы:

Зерттеу жұмысының тақырыбы бойынша авторлық бірлестікте жазылған барлығы 29 ғылыми жұмыс жарық көрген. Оның ішінде Scopus компаниясының деректер базасында индекстелетін ғылыми журналдарда - 2, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған басылымдарда - 5, шетелдік базаларда индекстелетін ғылыми журналдарда - 2, республикалық және халықаралық ғылыми-практикалық конференциялар жинақтарында - 13, республикалық ғылыми-педагогикалық дөңгелек үстел жинақтарында - 2 мақала жарияланды. Сонымен қатар 1 оқу құралы, 1 оқу-әдістемелік құрал, 1 электрондық оқулық жарық көрді, осы оқу құралдарына 2 авторлық куәлік алынды. 7M01450-«Кәсіптік оқыту» мамандығының білім беру бағдарламасы, оқу бағдарламасы мен оқу-әдістемелік кешен дайындалып, бекітілді және жоғары оқу орнының оқу үдерісіне ендірілді.

Scopus компаниясының деректер қорына енетін ғылыми журналдарда – 2 мақала:

1) Dual education the conditions for pedagogical bases of specialists inclusive training // Cypriot Journal of Educational Sciences. -2022. -Vol. 17, № 3. -P.765-771. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i3.6937>. *CiteScore in Scopus – 33%*. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., Nurzhanbayeva Zh.O., Saipov A., Zhiyentaeva B.Zh., Kuanysbayeva Zh., 80%);

2) Methodological guidelines for the professional adaptation of future teachers of dual education // International Journal of Psychosocial Rehabilitation. -2020. -Vol. 24, № 7. -P.6274-6281. ISSN: 1475-7192. *CiteScore in Scopus – 12%*. (Co-authored by Mamedov Rikhsibay, Karatayev Galymzhan, Nurzhanbayeva Zhanat, Mukatai Klara, Zholdasbekova Saule, 60%).

ҚР Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған басылымдарда – 5 мақала:

1) Теоретические модели подходов инвалидности в Республике Казахстан // Вестник НАН РК. -2021. -Vol.2, № 390. -P. 289-297. ISSN 1991-3494. <https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.83>. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 90%);

2) Folk games in the education of children with physical, mental and sensory disturbances // New of the National academy of sciences of the republic of Kazakhstan. Series of social and Human science. -2018, № 6 (322). -P. 195-202. ISSN 2224-5294. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., Parmankulova P.Zh., Assanaliyev M.K., 80%);

3) Проблемы подготовки педагогов к работе в условиях инклюзивного образования // Вестник ЕНУ. Серия Педагогика. Психология. Социология. -2019. -№3 (128). -С.49-55. ISSN (Print) 2616-6895 ISSN (Online) 2663-2497 (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 90%);

4) Подготовка будущих специалистов в дуальной системе обучения // Вестник ПГУ. Педагогическая серия. -2019. -№3. -С.152-158. ISSN 1811-1831 (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 70%);

5) Мүмкіндігі шектеулі жас мамандарға қазақтың оюымен өрнектелген көрпе-жастық тігетін цех ашудың бизнес-жоспары // Қазақстанның ғылымы мен өмірі. Халықаралық ғылыми журнал. -2019. -№ 3. -Б.115-122. ISSN 2073-333X. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 90%).

Индекстелетін шетелдік ғылыми журналдарда – 2 мақала:

1) The conceptual field of professional adaptation of future specialists to dual training // Zhanstvena misel. Ljubljana, Slovenia. -2017. -Vol. 2, №5. -P.22-25. ISSN 3124 -1123. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., Mamedov R., Karatayev G., Nurmaganbetova Zh., 60%);

2) Цифровые технологии в инклюзивном образовании // Известия Кыргызского государственного технического университета им. И.Раззакова. Теоретический и прикладной научно-технический журнал. -2019. -№1 (49). -С.40-44. ISSN 1694-5557. (Авторлық бірлестікте: Асаналиев М.К., 90%).

Халықаралық және республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция еңбектерінде – 13 мақала:

1) Инклюзивтік білім беру барысында болашақ мамандарды кәсіпке баулу мәселелері //«Рухани жаңғыру: Ұлттық білім беру жүйесі және әлемдік тәжірибе» Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық институтының 80 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. -Шымкент, 2017. Т.1. -Б.580-584. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Тажен А., 80%);

2) Внедрение и развитие инклюзивного образования в Республике Казахстан // Труды международной научно-практической конференции «Феномен Н.А. Назарбаева: политическое кредо и инициативы». -Шымкент, 2018. Т.1. -С.36-38. ISBN 978-9965-03-584-5. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Асаналиев М.К., 80%);

3) Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті топ студенттерін кәсіби құзыреттілігін арттыру ерекшеліктері // Н.Ә. Назарбаев феномені: саяси ұстанымы мен бастамалары» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының еңбектері. -Шымкент, 2018. Т.2. -Б.139-141. ISBN 978-9965-03-584-5. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Нуржанбаева Ж.О., 80%);

4) Кәсіптік білім беру жүйесінде дуальді оқыту // «Юнусов оқулары: Рухани жаңғыру және индустрияландыру жағдайындағы білім мен ғылымның интеграциясы» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. -Шымкент, 2018. Т.1. -Б.162-165. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 70%);

5) Обзор мировой практике внедрения инклюзивного образования // Труды международной научно-практической конференции «Ауэзовские чтения - 16: «Четвертая промышленная революция: новые возможности модернизации Казахстана в области науки, образования и культуры».

-Шымкент, 2018. Т.2(1). -С.294-297. ISBN 978-9965-03-607-1. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Мусабекова Ж.Н., Тажен А., 80%);

6) Болашақ мұғалімдерді инклюзивті оқытуға кәсіби құзіреттілігін қалыптастыру // «Ұлы дала жастары» жобасы негізінде «Білім - болашақта табысқа жетудің негізгі факторы» тақырыпта «Жастар және ғылым» XVII Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. -Алматы, 2018. -Б.74-76. ISBN 978-601-7331-71-9. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Тәжен А.Ә., 80%);

7) Дуальное обучение: подготовка будущих специалистов с ограниченной возможностью здоровья//Республиканская научно-методическая конференция «Профессиональная подготовка педагогических кадров в условиях обновленного содержания образования: компетентность, технология, инновация». –Атырау, 2019. Т.1. -С.155-159. ISBN 978-601-262-320-8. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 90%);

8) Методическая деятельность педагога колледжа в дуальной системе обучения // Збірник статей науково-інформаційного центру «Знання» за матеріалами XLIII міжнародної науково-практичної конференції: «Розвиток науки в XXI столітті», г. Харків: збірник зі статтями (рівень стандарту, академічний рівень). - Х.: науково-інформаційний центр «Знання». -Украина, Харьков. -2019. -С. 55-59. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 60%);

9) Қазақстанда инклюзивтік білім беру жүйесінің құрылуы // «Әуезов оқулары-17: Әлемдік кеңістіктегі ғылым мен руханияттың жаңа серпілістері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының еңбектері. -Шымкент, 2019. Т.3. -Б.266-269. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Асаналиев М.К., 80%);

10) Социализация детей с ограниченными возможностями здоровья // Труды международной научно-практической конференции «Ауэзовские чтения - 17: Новые импульсы науки и духовности в мировом пространстве». - Шымкент, 2019. Т.3. -С.269-271. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Асаналиев М.К., 80%);

11) Professional preparing of persons with disabilities the conditions of dual education // 8th International conference «Science and Society – Methods and Problems of Practical Application». -Vancouver, Canada, 2019. -P. 30-33. ISBN 978-1-7792-493-1. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., Tagayeva G., 80%);

12) Открытые онлайн курсы в обучении лиц с ОВЗ // Труды Международной научно-практической конференции «Ауэзовские чтения-19: 30 лет независимости Казахстана». –Шымкент, 2021. -С.114-116. (100%);

13) Some questions of inclusive education development in Kazakhstan // VI International Scientific and Practical Conference Perspectives of world science and education. -Osaka, 2020. -P.181-192. ISBN 978-4-9783419-8-3 sci-conf.com.ua. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., 90%);

Республикалық дөңгелек үстел жинақтарында -2 мақала:

1) Подготовка лиц с ОВЗ конкурентоспособными специалистами в ДСО // Республиканский научно-педагогический круглый стол «Креативная

молодежь – путь к интеллектуальной державе и модель 4К – креативность, критическое мышление, коммуникабельность, умение работать в команде». - Шымкент. 2019. -С.94-96. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А. 80%);

2) Иппотерапия мүмкіндігі шектеулі тұлғаларды емдеу және оналту тәсілі ретінде // «Интеллектуалды қуатты елге жол – креативті жастар» және 4К моделі – креативтілік, сыни ойлау, байланысқа бейімділік, командада жұмыс істей білу» атты Республикалық ғылыми–педагогикалық дөңгелек үстел. -Шымкент. 2019. -Б.97-99. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А. 80%).

Оқу құралы, оқу-әдістемелік құрал, электрондық оқулықтар- 3:

1) Методика преподавания в дуальной системе обучения: учебно-методическое пособие. -Ш.: Издательство ЮКГУ им. М. Ауэзова, 2017. -132 с. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Камалов Ю.Н., 45%);

2) Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья: учебное пособие. –Шымкент: Әлем, 2021. -120 с. ISBN 978-601-255-248-5. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 65%);

3) Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья: электронный учебник. -Шымкент: Издательство ЮКГУ им. М. Ауэзова, 2019. - 44 с. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 65%).

Авторлық куәліктер -2:

1) Методика преподавания в дуальной системе обучения. А.К. №2607. Авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізілімге мәліметтерді енгізу туралы куәлік. 03.04.2019. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Камалов Ю.Н., 45%);

2) Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья. А.К. №8321. Авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізілімге мәліметтерді енгізу туралы куәлік. 20.02.2020. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 65%).

АННОТАЦИЯ

на диссертационную работу Парманкуловой Перизат Жаксылыковны, представленной на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности 6D012000-«Профессиональное обучение», направления 8D014-«Подготовка педагогов с предметной специализацией общего развития»

Тема исследования: Научно-педагогические основы подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования

Цель исследования: Теоретическое обоснование и разработка учебно-методического комплекса подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования и экспериментальная проверка его эффективности.

Задачи исследования:

- определение теоретико-методологических основ подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования;
- разработка структурной модели подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования;
- определение педагогических условий подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования;
- разработка учебно-методического комплекса подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования и экспериментальная проверка его эффективности.

Методы исследования:

-теоретические методы: изучение философской, психолого-педагогической и учебно-методической литературы по проблемам исследования; анализ диссертаций, грантовых проектов, периодических научных изданий, нормативно-правовых документов; синтез, сравнение, идентификация, моделирование;

-эмпирические методы: целенаправленный опрос, анкетирование, интервью, тестирование, диагностические методы, констатирующие, формирующие и контрольные эксперименты, виды контроля, математическая и статистическая обработка данных, мониторинг.

Научная новизна и теоретическая значимость исследования:

- определены теоретико-методологические основы подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования;
- разработана структурная модель подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования;
- определены педагогические условия подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования;
- разработан учебно-методический комплекс подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования и проведена экспериментальная проверка его эффективности.

Практическая значимость исследования:

Достиженные в диссертационном исследовании результаты и разработанные на их основе научно-методические рекомендации, материалы исследования могут быть использованы в системе образования высших учебных заведений, занимающихся подготовкой будущих педагогов инклюзивного обучения в дуальной системе образования, в учебно-воспитательном процессе колледжей, в системе повышения квалификации и переподготовки педагогов, а также дополнительного образования. В ходе исследовательской работы были достигнуты следующие практические результаты:

- образовательная программа для специальности 7М01450 - «Профессиональное обучение»;
- элективный курс «Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья»;
- учебно-методический комплекс «Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья»;
- учебно-методическое пособие «Методика преподавания системе дуального обучения» для специальности 5В012000- «Профессиональное обучение» (по рекомендации учебно-методического объединения РУМС МОН РК, протокол № 5 от 10.05.2018г.);
- учебное пособие «Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья» (по рекомендации учебно-методического объединения РУМС МОН РК, протокол № 6 от 21.05.2021г.);
- электронный учебник «Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья».

Основные положения, выносимые на защиту:

1. Теоретико-методологические основы подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования. Дуальная система образования - это инновационная система, объединяющая интересы предприятия, учебного заведения и обучающегося с целью подготовки конкурентоспособных, мобильных специалистов, соответствующих потребностям рынка труда. Инклюзивное обучение - процесс, направленный на обеспечение права каждого человека в доступности и получении качественного образования.

Подготовка к инклюзивному обучению в системе дуального образования - инновационный процесс предприятий и учебных заведений по совместной подготовке конкурентоспособных и мобильных специалистов инклюзивного обучения.

2. Структурная модель подготовки будущих педагогов инклюзивного обучения в системе дуального образования построена на тесной взаимосвязи целевого, методологического, содержательного, процессного и рефлексивного блоков в соответствии с целью и задачами подготовки будущих педагогов в дуальной системе образования, а также их методологическими принципами, содержанием и показателями.

3. Реализация педагогических условий подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования обеспечивает следующее: *организационное* – разработка и внедрение структурной модели подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования; *теоретическое* - определение содержания подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования; *технологическое* - разработка учебно-методического комплекса подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования; *мониторинговое* – поэтапный мониторинг уровня готовности будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования; формирование позитивного отношения к осуществлению инклюзивного обучения лиц с ограниченными возможностями здоровья.

4. Реализация методов и форм подготовки будущих педагогов к инклюзивному обучению в системе дуального образования осуществляется внедрением учебно-методического комплекса в учебный процесс педагогических вузов.

Соответствие направлениям развития науки или государственным программам:

Диссертационная работа выполнялась в рамках приоритетного направления развития науки «Исследования в области образования и науки», утвержденного Высшей научно-технической комиссией при Правительстве Республики Казахстан, Закона РК «Об образовании», Послании Президента РК народу Казахстана, Национального проекта «Качественное образование» образованная нация», «Концептуальных подходов развития инклюзивного образования в Республике Казахстан», «Правил организации дуального образования».

В Послании Президента РК Касым-Жомарта Токаева «Единство народа и системные реформы-прочная основа процветания страны» подчеркивается, что конкурентоспособность будущего специалиста напрямую связана с их качественной подготовкой в вузах.

В национальном проекте «Качественное образование «образованная нация» указано, что рынку труда нужен «профессионально компетентный специалист с ясной гражданской позицией, с высоким уровнем развития».

Вышеуказанные документы являются путеводителем для будущих педагогов в освоении инклюзивного обучения в дуальной системе образования.

Диссертационная работа выполнена в рамках проекта 3149/ГФ4 «Научно-педагогические основы совершенствования процесса подготовки будущих специалистов в системе технического и профессионального образования к дуальному обучению» (2015-2017), выполненного по программе 102 «Грантовое финансирование научных исследований» бюджетной программы 217 «Развитие науки», финансируемого из

государственного бюджета, и является гармоничным продолжением данного грантового проекта.

Диссертация выполнена в рамках проекта 3149/ГФ4 «Научно-педагогические основы совершенствования процесса подготовки будущих специалистов в системе технического и профессионального образования к дуальному обучению» (2015-2017), выполненного по направлению 102 «Грантовое финансирование научных исследований» по бюджетной программе 217 «Развитие науки», финансируемого из государственного бюджета.

Научно-исследовательская работа выполнена по госбюджетной теме Б-16-10-15 «Профессиональная подготовка будущих специалистов на основе дуального обучения» кафедры «Профессиональное обучение» согласно «Плана научно-исследовательских работ Южно-Казахстанского университета им. М.Ауэзова на 2016-2020 годы», где отражены основные направления фундаментальных и прикладных научно-исследовательских работ Южно-Казахстанского университета им. М. Ауэзова.

Описание вклада докторанта в подготовку каждого издания:

В научных журналах, входящих в базу данных компании Scopus – 2 статьи:

1) Dual education the conditions for pedagogical bases of specialists inclusive training // Cypriot Journal of Educational Sciences. -2022. -Vol. 17, № 3. -P.765-771. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i3.6937>. *CiteScore in Scopus – 33%*. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., Nurzhanbayeva Zh.O., Saipov A., Zhiyentaeva B.Zh., Kuanyshbayeva Zh., 80%);

2) Methodological guidelines for the professional adaptation of future teachers of dual education // International Journal of Psychosocial Rehabilitation. -2020. -Vol. 24, № 7. -P.6274-6281. ISSN: 1475-7192. *CiteScore in Scopus – 12%*. (Co-authored by Mamedov Rikhsibay, Karatayev Galymzhan, Nurzhanbayeva Zhanat, Mukatai Klara, Zholdasbekova Saule, 60%).

В отечественных изданиях, рекомендованных ККСОН МОН РК - 5 статей:

1) Теоретические модели подходов инвалидности в Республике Казахстан // Вестник НАН РК. -2021. -Vol.2, № 390. -P. 289-297. ISSN 1991-3494. <https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.83>. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 90%);

2) Folk games in the education of children with physical, mental and sensory disturbances // New of the National academy of sciences of the republic of Kazakhstan. Series of social and Human science. -2018, № 6 (322). -P. 195-202. ISSN 2224-5294. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., Parmankulova P.Zh., Assanaliyev M.K., 80%);

3) Проблемы подготовки педагогов к работе в условиях инклюзивного образования // Вестник ЕНУ. Серия Педагогика. Психология. Социология. -2019. -№3 (128). -С.49-55. ISSN (Print) 2616-6895 ISSN (Online) 2663-2497 (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 90%);

4) Подготовка будущих специалистов в дуальной системе обучения // Вестник ПГУ. Педагогическая серия. -2019. -№3. -С.152-158. ISSN 1811-1831 (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 70%);

5) Мүмкіндігі шектеулі жас мамандарға қазақтың оюымен өрнектелген көрпе-жастық тігетін цех ашудың бизнес-жоспары // Қазақстанның ғылымы мен өмірі. Халықаралық ғылыми журнал. -2019. -№ 3. -Б.115-122. ISSN 2073-333X. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 90%).

В индексируемых зарубежных научных журналах - 2 статьи:

1) The conceptual field of professional adaptation of future specialists to dual training // Zhanstvena misel. Ljubljana, Slovenia. -2017. -Vol. 2, №5. -P.22-25. ISSN 3124 -1123. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., Mamedov R., Karatayev G., Nurmaganbetova Zh., 60%);

2) Цифровые технологии в инклюзивном образовании // Известия Кыргызского государственного технического университета им. И.Раззакова. Теоретический и прикладной научно-технический журнал. -2019. -№1 (49). -С.40-44. ISSN 1694-5557. (Авторлық бірлестікте: Асаналиев М.К., 90%).

В трудах международных и республиканских научно-практических конференций – 13 статей:

1) Инклюзивтік білім беру барысында болашақ мамандарды кәсіпке баулу мәселелері //«Рухани жаңғыру: Ұлттық білім беру жүйесі және әлемдік тәжірибе» Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық институтының 80 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. -Шымкент, 2017. Т.1. -Б.580-584. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Тажен А., 80%);

2) Внедрение и развитие инклюзивного образования в Республике Казахстан // Труды международной научно-практической конференции «Феномен Н.А. Назарбаева: политическое кредо и инициативы». -Шымкент, 2018. Т.1. -С.36-38. ISBN 978-9965-03-584-5. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Асаналиев М.К., 80%);

3) Дуальды білім беру жүйесінде инклюзивті топ студенттерін кәсіби құзыреттілігін арттыру ерекшеліктері // Н.Ә. Назарбаев феномені: саяси ұстанымы мен бастамалары» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының еңбектері. -Шымкент, 2018. Т.2. -Б.139-141. ISBN 978-9965-03-584-5. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Нуржанбаева Ж.О., 80%);

4) Кәсіптік білім беру жүйесінде дуальді оқыту // «Юнусов оқулары: Рухани жаңғыру және индустрияландыру жағдайындағы білім мен ғылымның интеграциясы» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. -Шымкент, 2018. Т.1. -Б.162-165. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 70%);

5) Обзор мировой практике внедрения инклюзивного образования // Труды международной научно-практической конференции «Ауэзовские чтения - 16: «Четвертая промышленная революция: новые возможности модернизации Казахстана в области науки, образования и культуры».

-Шымкент, 2018. Т.2(1). -С.294-297. ISBN 978-9965-03-607-1. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Мусабекова Ж.Н., Тажен А., 80%);

6) Болашақ мұғалімдерді инклюзивті оқытуға кәсіби құзиреттілігін қалыптастыру // «Ұлы дала жастары» жобасы негізінде «Білім - болашақта табысқа жетудің негізгі факторы» тақырыпта «Жастар және ғылым» XVII Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. -Алматы, 2018. -Б.74-76. ISBN 978-601-7331-71-9. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Тәжен А.Ә., 80%);

7) Дуальное обучение: подготовка будущих специалистов с ограниченной возможностью здоровья // Республиканская научно-методическая конференция «Профессиональная подготовка педагогических кадров в условиях обновленного содержания образования: компетентность, технология, инновация». –Атырау, 2019. Т.1. -С.155-159. ISBN 978-601-262-320-8. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 90%);

8) Методическая деятельность педагога колледжа в дуальной системе обучения // Збірник статей науково-інформаційного центру «Знання» за матеріалами XLIII міжнародної науково-практичної конференції: «Розвиток науки в XXI столітті», г. Харків: збірник зі статтями (рівень стандарту, академічний рівень). - Х.: науково-інформаційний центр «Знання». -Украина, Харьков. -2019. -С. 55-59. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 60%);

9) Қазақстанда инклюзивтік білім беру жүйесінің құрылуы // «Әуезов оқулары-17: Әлемдік кеңістіктегі ғылым мен руханияттың жаңа серпілістері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының еңбектері. -Шымкент, 2019. Т.3. -Б.266-269. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Асаналиев М.К., 80%);

10) Социализация детей с ограниченными возможностями здоровья // Труды международной научно-практической конференции «Ауэзовские чтения - 17: Новые импульсы науки и духовности в мировом пространстве». - Шымкент, 2019. Т.3. -С.269-271. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Асаналиев М.К., 80%);

11) Professional preparing of persons with disabilities the conditions of dual education // 8th International conference «Science and Society – Methods and Problems of Practical Application». -Vancouver, Canada, 2019. -P. 30-33. ISBN 978-1-7792-493-1. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., Tagayeva G., 80%);

12) Открытые онлайн курсы в обучении лиц с ОВЗ // Труды Международной научно-практической конференции «Ауэзовские чтения-19: 30 лет независимости Казахстана». –Шымкент, 2021. -С.114-116. (100%);

13) Some questions of inclusive education development in Kazakhstan // VI International Scientific and Practical Conference Perspectives of world science and education. -Osaka, 2020. -P.181-192. ISBN 978-4-9783419-8-3 sci-conf.com.ua. (Co-authored by Zholdasbekova S.A., 90%);

В сборнике республиканского круглого стола -2 статьи:

1) Подготовка лиц с ОВЗ конкурентоспособными специалистами в ДСО // Республиканский научно-педагогический круглый стол «Креативная

молодежь – путь к интеллектуальной державе и модель 4К – креативность, критическое мышление, коммуникабельность, умение работать в команде». - Шымкент. 2019. -С.94-96. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А. 80%);

2) Иппотерапия мүмкіндігі шектеулі тұлғаларды емдеу және оналту тәсілі ретінде // «Интеллектуалды қуатты елге жол – креативті жастар» және 4К моделі – креативтілік, сыни ойлау, байланысқа бейімділік, командада жұмыс істей білу» атты Республикалық ғылыми–педагогикалық дөңгелек үстел. -Шымкент. 2019. -Б.97-99. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А. 80%).

Учебное, учебно-методическое пособие, электронный учебник – 3:

1) Методика преподавания в дуальной системе обучения: учебно-методическое пособие. -Ш.: Издательство ЮКГУ им. М. Ауэзова, 2017. -132 с. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., Камалов Ю.Н., 45%);

2) Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья: учебное пособие. –Шымкент: Әлем, 2021. -120 с. ISBN 978-601-255-248-5. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 65%);

3) Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья: электронный учебник. -Шымкент: Издательство ЮКГУ им. М. Ауэзова, 2019. - 44 с. (Авторлық бірлестікте: Жолдасбекова С.А., 65%).

Авторские свидетельства - 2:

1) Методика преподавания в дуальной системе обучения. А.К. №2607. Свидетельство о внесении сведений в государственный реестр прав на объекты, охраняемые авторским правом. 03.04.2019 (В соавторстве: Жолдасбекова С.А., Камалов Ю.Н., 45%);

2) Профессиональная подготовка личности с ограниченными возможностями здоровья. А.К. №8321. Свидетельство о внесении сведений в государственный реестр прав на объекты, охраняемые авторским правом. 20.02.2020 (В соавторстве: Жолдасбекова С.А., 65%).

ABSTRACT

**of dissertation of Parmankulova Perizat Zhaksylykovna
for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in the specialty 6D012000-
«Professional training» in the direction 8D014- «Training of teachers with
subject specialization of general development»**

The research topic: Scientific and pedagogical foundations of preparing future teachers for inclusive education in the dual education system

The research purpose: Theoretical substantiation and development of educational and methodical complex for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system and experimental proof of its effectiveness

The research objectives:

- determination of theoretical and methodological foundations for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system;
- development of a structural model for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system;
- determination of pedagogical conditions for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system;
- development of educational and methodical complex for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system and experimental proof of its effectiveness.

The research methods:

- theoretical methods: study of philosophical, psychological, pedagogical and educational literature on the research problems; analysis of dissertations, grant projects, scientific periodicals, regulatory documents; synthesis; comparison; identification; modeling;
- empirical methods: targeted survey; questioning; interview; testing; diagnostic methods; ascertaining, forming and control experiments; types of control; mathematical and statistical data processing; monitoring.

Scientific novelty and theoretical significance of the research:

- theoretical and methodological foundations for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system are determined;
- a structural model for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system is developed;
- pedagogical conditions for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system are determined;
- educational and methodical complex for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system is developed and experimental proof of its effectiveness is made.

Practical significance of the research:

The results achieved in the dissertation research and the specific scientific and methodical recommendations developed on their basis, the research materials can be used in the education system of higher educational institutions involved in the training of future teachers of inclusive education in the dual education system,

in the educational process of colleges, in the advanced teachers' training and retraining system, as well as additional education. The following specific practical results have been achieved during the research work:

- Study program for the specialty 7M01450 – “Professional training”;
- Elective course “Professional training of a person with disabilities”;
- Educational and methodical complex “Professional training of a person with disabilities”;
- Educational and methodical manual «Methods of teaching in the dual education system» for the specialty 5B012000– “Professional training” (on the recommendation of the educational and methodical association Republican Educational and Methodical Council of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, minutes No. 5 dated 10.05.2018);
- Training manual «Professional training of a person with disabilities» (on the recommendation of the educational and methodical association Republican Educational and Methodical Council of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, minutes No. 6 dated 21.05.2021);
- Electronic textbook “Professional training of a person with disabilities”.

The main provisions for defense:

1. Theoretical and methodological foundations for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system. The dual education system is an innovative system that combines the interests of an enterprise, an educational institution and a student in order to prepare competitive, mobile specialists that meet the needs of the labor market. Inclusive education is a process aimed at ensuring the right of every person to access and receive quality education.

Preparation for inclusive education in the dual education system is an innovative process of enterprises and educational institutions for the joint training of competitive and mobile specialists in inclusive education.

2. The structural model of training future teachers of inclusive education in the dual education system is built on the close relationship of motivational-value, cognitive, activity and measuring components in accordance with the purpose and objectives of training future teachers in the dual education system, as well as their methodological principles, content and indicators.

3. The implementation of the pedagogical conditions for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system provides the following: *organizational* – development and implementation of a structural model for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system; *theoretical* – determining the content of training future teachers for inclusive education in the dual education system; *technological* – development of educational and methodical complex for preparing future teachers for inclusive education in the dual education system; *monitoring* – step-by-step monitoring of the level of readiness of future teachers for inclusive education in the dual education system; formation of a positive attitude towards the implementation of inclusive education for persons with disabilities.

4. The implementation of methods and forms of preparing future teachers for inclusive education in the dual education system is carried out by introducing an educational and methodical complex into the educational process of pedagogical universities.

Compliance with the directions of development of science or state programs:

The dissertation work is carried out within the framework of the priority direction of the development of science “Research in the field of education and science”, approved by the Higher Scientific and Technical Commission under the Government of the Republic of Kazakhstan, the Law of the Republic of Kazakhstan “On Education”, the Messages of the President of the Republic of Kazakhstan to the people of Kazakhstan, the National Project “Quality Education – Educated Nation”, “Conceptual approaches to the development of inclusive education in the Republic of Kazakhstan”, “Rules for organization of dual education”.

The Message of the President of the Republic of Kazakhstan – Kassym-Jomart Tokayev – “The unity of the people and systemic reforms is a solid foundation for the country’s prosperity” emphasizes that the competitiveness of a future specialist is directly related to their high-quality training in universities.

The national project «Quality Education – Educated Nation» states that the labor market needs “a professionally competent specialist with a clear civil position, with a high level of development”. The above documents are a guide for future teachers in mastering inclusive education in the dual education system.

The dissertation is performed within the framework of project 3149 / GF4 “Scientific and pedagogical foundations for improving the process of training future specialists in the system of technical and vocational education for dual education” (2015-2017), performed in the direction 102 “Grant financing of scientific research” under the budget program 217 “Development of Science”, financed from the state budget.

The dissertation is performed on the topic B-16-10-15 “Professional training of future specialists based on dual training” of “Professional training” chair in accordance with “Research Plan of M.Auezov South Kazakhstan University for 2016-2020”, which reflects the main directions of fundamental and applied research works of M. Auezov South Kazakhstan University.

Description of the PhD-student’s contribution to the preparation of each publication:

2 articles in scientific journals included in the Scopus database:

1) Dual education conditions for pedagogical bases of specialists of inclusive training//Cypriot Journal of Educational Sciences. -2022. -Vol. 17, № 3. - P. 765-771. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i3.6937>. CiteScore in Scopus - 33% (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Nurzhanbayeva Zh.O., Saipov A., Zhiyentayeva B.Zh., Kuanyshbayeva Zh., 80%).

2) Methodological guidelines for the professional adaptation of future teachers of dual education//International Journal of Psychosocial Rehabilitation. -

2020. -Vol. 24, № 7. -P. 6274-6281. ISSN: 1475-7192. CiteScore in Scopus - 12%. (Co-authored with Mamedov Rikhsibay, Karatayev Galymzhan, Nurzhanbayeva Zhanat, Mukatai Klara, Zholdasbekova Saule, 60%).

5 articles in domestic journals recommended by the Committee for Quality Assurance in the Sphere of Education and Science of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan:

1) Theoretical models of disability approaches in the Republic of Kazakhstan//News of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. -2021. -Vol. 2, № 390. -P. 289-297. ISSN 1991-3494. <https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.83> (Co-authored with S.A. Zholdasbekova, 90%).

2) Folk games in the education of children with physical, mental and sensory disturbances //News of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Series of Social and Human sciences. -2018, № 6 (322). -P. 195-202. ISSN 2224-5294 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Assanaliyev M.K., 80%).

3) Problems of training teachers to work in conditions of inclusive education//Bulletin of ENU. Series of Pedagogy, Psychology, Sociology. -2019. № 3 (128). -P. 49-55. ISSN (Print) 2616-6895, ISSN (Online) 2663-2497 (Co-authored with S.A. Zholdasbekova, 90%).

4) Training of future specialists in the dual education system// Bulletin of PSU. Series of Pedagogy. -2019. № 3. -P. 152-158. ISSN 1811-1831 (Co-authored with S.A. Zholdasbekova, 70%).

5) Business plan for opening a workshop for sewing blankets and pillows with Kazakh ornaments for young professionals with disabilities//Science and life of Kazakhstan. International scientific journal. -2019. № 3. -P. 115-122. ISSN 2073-333X. (Co-authored with S.A. Zholdasbekova, 90%).

2 articles in peer-reviewed foreign scientific journals:

1) The conceptual field of professional adaptation of future specialists to dual training//Zhanstvena misel. Ljubljana, Slovenia. -2017. -Vol. 2, № 5. -P. 22-25. ISSN 3124-1123 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Mamedov R., Karatayev G., Nurmaganbetova Zh., 60%).

2) Digital technologies in inclusive education//Proceedings of I. Razzakov Kyrgyz State Technical University. Theoretical and applied scientific and technical journal. -2019. № 1 (49). -P. 40-44. ISSN 1694-5557 (Co-authored with Assanaliyev M.K., 90%).

13 articles in proceedings of internationals and republican scientific and practical conference:

1) Issues of professional training of future specialists in inclusive education//Proceedings of International Scientific and Practical Conference dedicated to the 80th anniversary of South Kazakhstan State Pedagogical Institute «Spiritual Rebirth: National Education System and World Experience». - Shymkent, 2017. Vol. 1. -P. 580-584 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Tazhen A., 80%).

2) Introduction and development of inclusive education in the Republic of Kazakhstan // Proceedings of International Scientific and Practical Conference «The Phenomenon of N.A. Nazarbayev: political credo and initiatives». - Shymkent, 2018. Vol. 1. -P. 36-38. ISBN 978-9965-03-584-5. (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Assanaliyev M.K., 80%).

3) Features of improving the professional competence of students of an inclusive group in the dual education system // Proceedings of International Scientific and Practical Conference «The Phenomenon of N.A. Nazarbayev: political credo and initiatives». -Shymkent, 2018. Vol. 2. -P. 139-141. ISBN 978-9965-03-584-5 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Nurzhanbayeva Zh.O., 80%).

4) Dual training in the vocational education system // Proceedings of International Scientific and Practical Conference «Yunusov Readings: Integration of Education and Science in the Conditions of «Spiritual rebirth and industrialization». -Shymkent, 2018. Vol. 1. -P. 162-165 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 70%).

5) Overview of the world practice of introducing inclusive education//Proceedings of International Scientific and Practical Conference “Auezov Readings - 16: «The Fourth Industrial Revolution: New Opportunities for the Modernization of Kazakhstan in the Field of Science, Education and Culture». – Shymkent, 2018. V. 2 (1). -P. 294-297. ISBN 978-9965-03-607-1 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Mussabekova Zh.N., Tazhen A., 80%).

6) Formation of professional competence of future teachers in inclusive education//Proceedings of XVII International Scientific and Practical Conference “Youth and Science» on the topic «Education is a key factor of success in the future” based on the project «Youth of the Great Steppe». -Almaty, 2018. -P. 74-76. ISBN 978-601-7331-71-9 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Tazhen A.A., 80%).

7) Dual training: training of future specialists with disabilities// Republican Scientific and Methodical Conference «Professional training of teaching staff in the conditions of the updated content of education: competence, technology, innovation». – Atyrau, 2019. Vol. 1. -P. 155-159. ISBN 978-601-262-320-8 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 90%).

8) Methodical activity of a college teacher in the dual education system//Proceedings of XLIII International Scientific and Practical Conference «Development of Science in the XXI century». - Kharkov, Ukraine: Scientific and Information Center “Knowledge”, 2019. -P. 55-59 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 60%).

9) Creation of inclusive education system in Kazakhstan // Proceedings of International Scientific and Practical Conference «Auezov Readings - 17: New Impulses of Science and Spirituality in the World Space». -Shymkent, 2019. Vol. 3. -P. 266-269 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Assanaliyev M. K., 80%).

10) Socialization of children with disabilities // Proceedings of International Scientific and Practical Conference «Auezov Readings - 17: New Impulses of

Science and Spirituality in the World Space». -Shymkent, 2019. Vol. 3. -P. 269-271 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Assanaliyev M. K., 80%).

11) Professional preparing of persons with disabilities the conditions of dual education // 8th International Conference «Science and Society - Methods and Problems of Practical Application». -Vancouver, Canada, 2019. -P. 30-33. ISBN 978-1-7792-493-1 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Tagayeva G., 80%).

12) Open online courses in teaching persons with disabilities// Proceedings of International Scientific and Practical Conference «Auezov Readings - 19: 30 Years of Independence of Kazakhstan». - Shymkent, 2021. -P. 114-116 (100%).

13) Some questions of inclusive education development in Kazakhstan//VI International Scientific and Practical Conference «Perspectives of World Science and Education». -Osaka, 2020. -P. 181-192. ISBN 978-4-9783419-8-3 sci-conf.com.ua (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 90%).

2 articles in proceedings of the republican round table:

1) Training of persons with disabilities by competitive specialists in DSO// Republican Scientific and Pedagogical Round Table «Creative Youth - the Path to Intellectual Power and 4K model - Creativity, Critical Thinking, Communication Skills, Teamwork». -Shymkent, 2019. -P. 94-96 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 80%).

2) Hippotherapy as a method of treatment and rehabilitation of persons with disabilities// Republican Scientific and Pedagogical Round Table «Creative Youth – the Path to Intellectual Power and 4K model - Creativity, Critical Thinking, Communication Skills, Teamwork». -Shymkent, 2019. -P. 97-99 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 80%).

Textbook, teaching aid, electronic textbook – 3:

1) Teaching methodology in the dual education system: teaching aid. – Shymkent: Publishing house of M. Auezov SKSU, 2017. -132 p. (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 45%).

2) Professional training of a person with disabilities: teaching aid. - Shymkent: Alem, 2021. -120 p. ISBN978-601-255-248-5 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 65%).

3) Professional training of a person with disabilities: e-book. -Shymkent: Publishing house of M. Auezov SKSU, 2019. -44 p. (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 65%).

Certificate of authorship – 2:

1) Teaching methodology in the dual education system. Certificate of authorship No. 2607. Certificate of inclusion of data in the state register of rights to copyrighted objects. 03.04.2019 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., Kamalov Yu.N., 45%).

2) Professional training of a person with disabilities. Certificate of authorship No. 8321. Certificate of inclusion of data in the state register of rights to copyrighted objects. 20.02.2020 (Co-authored with Zholdasbekova S.A., 65%).

